

Priloga na cilo god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakovrstna predmeta molimo na uredništvo upućiti.
Neprijetna neprimamo.

God. I. U Kalači

U Sridu 30. Studena 1870.

Broj 38.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilo godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinca dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na cilo godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na cilo izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Turska.

Dva mnenja su o Turskoj u političkom svitu zavlada, jedno veli treba je uzdržat — da se iztok neuzruja, dakle ako se stane rušit valja podupirat, ako se napadne u obranu uzet, jel štogod se kretje u Turskoj, to se i kod nas pokretje, što se tamo govori, to kod nas svoj odjek nalazi: poplava koja Turske nasape prilice i kod nas će se razliti; dakle Turčina ozgor treba zadržat. Po drugom mnenju Turčina treba iz Europe izagnat, poklem nikakva srodstva nema s drugi plemenih već naprotiv ima načela u društvenom gradjanskom i državnom životu usnovana, koja tilo more, dušu ponižuju, i sree svake slasti — koja iz ljubavi izvire liše. Al ljudi košto u društvenom tako i u državnom žitju imadu svoje predsude, od koji ni najuzvišeni dusi nisu slobodni — Ova kršćjanska sloboda koja je samo 1848. godine u državne odnošaje uvedena, nije mogla svoje podpuno lice odkriti, da je ljudi od svake strane upoznadu, jel je nava-

lila samovolja, i slobodu koprinom zakrila. Zato nije čudo kad i o slobodi tako mislimo, ko o kakvom osobenom svojstvu — što se neda podiliti bez umanja; radi toga kad slobodu za se osigurati želimo, onda mislimo da je na toliko u drugom ugušiti treba. Sloboda je dar jedino božji ko zrak, svitlost, vrućina, pa je jednako možemo uživati. Radi toga nemožemo nijedno ni drugo o Turskoj mnenje usvajati, jel se i jedno i drugo u potpunosti protivnosti nalazi sa slobodom i pravicom. Kad je sloboda čoviku i mozak i čuvstvo skroz prošla, onda se čudi — kako može tako zaslipljen biti, i misliti: da je za svoju sigurnost potribno: da oni silni kršćjanski narodi u sužanstvu ostaju, a drugi opet misli — da se ovi oslobode, onda se Turčin mora izgoniti. Ko se ovako misli taj nepobitni dokaz sam od sebe daje: da mu je pojam o slobodi i pravdi pometen. Ravnopravnost na sve strane u svih pravah na izvitak snage tila i duše. To je što je svakom čoviku i narodu prirodno, to se nam zatajati nemože, sve dakle treba odklonjat što se uvodu ravnopravnosti protivi. Na to imadu kršćjanske vlade ne samo pravo već i dužnost. Nama nije u političkom obziru o tom briga šta Turčin viruje, al to nam treba da na sreću leži: — možel čovik pod Turskom vladom do uživa svojih prirodni pravah dostići, možel svu svoju snagu tila i duše po volji izviti, da može svoje blagostanje utemeljiti. No poklem vidimo: da kršćjanin nije s Turčinom ni u kakom pogledu ravnopravan, već daje Turčin gospodar a kršćjanin u najtisljem smislu sužanj — koji ne od volje, već od strasti toga

gospodara zavisi, kad vidimo da kršćjanin niti tila niti duše kripost njegovati može, jel je od svakud po Turskom običaju, i zakonu u tom pričén, kad vidimo : da u svoj Europi jedino u Turskoj ostaje osoba i zemlja zarobljena, na neizmirenu škodu kršćjanski narodah, na nikaku korist Turčina. Onda kršćjanske vlade ako skrste ruke pa tako gledaju, di se kršćjanin jarmom sužanstva grbi — griše proti druge zapovidi ljubavi — koja veli: štogod hoćeš da ktebi drugi učini to ti drugom čini. Toje priveliki grih koji gazi neizmireno dobro — posmrta i muki Isusa stečeno — toje grih proti odkupljenja čovika — jel tkogod čovika ili zemlju u sužanstvu drži, taj priči razliv odkupljenja, kojeg je prvi odjek sloboda. Vlasti koje ravnim okom gledaju gospodarenje Tursko prama kršćjanski narodah, navlače na se srdžbu božju, jel neće da u ruki njegovoj budu orudje — da se odstranjivaju s neba uma čovičjeg tmine, iz dvora srca nečudorednost, i društvena života nepravednost, iz gradjanska života sužanstvo. Dok god Turčin smatra sebe gospodarom, a kršćjanina svojim slugom, doule kad mi radimo o uzdržanju Turske, postajemo pandurom samovolje, sirovitosti, nepravednosti, nečudorednosti — da se našom podporom na dalje povlači na legji kršćjanah. Nimac, Rus, Englez i Francus mogu imati svoje zanimke radi koji se upletju u Turske poslove, Austrio-Ugarska ima svoju dužnost, koja iztiče, iz uzdržavanja samo svojeg da na Turske poslove utiče. Kazaće valjada da su i dosad uticali, što mi netajimo, al neka pokažu na koliko su tim slobodu osobe i zemlje tamo promicali. A toje jedino što valja podupirati, jel ko to ne podiže, taj jel sam sebe, jel ti svit hoće da vara. Koji to nedižu na krila — nisu prijatelji ni Turčinu ni kršćjaninu, već traže svoju tvarnu korist. Mi držimo da ondašnji narodi nisu od Kama odpali, da ji triba pod tutorstvom držati, već to su Jafetovi unuci: kojiće znat sebe uredit — i sve to pribavit — što je na razvitak njeve duše i tila potribno, samo skini te jim s ruku i nogu veruge, skojima su uvezani, da se ni micati ni kretjati nemogu, pomoziteji na koliko nebi mogli sebi crkve i škole praviti svećenike i učitelje odhranjivat, pa ste sve učinili, što ste svojim susedom dužni. Tmine koje na umu gospoduju, i nečudorednost, koja srce okuje, nespravljaju onaj zrak u kom živi sloboda — razvitak duha krči pradsude — veže strasti — i tako spravlja onu sgradu: u kojoj se može sloboda nastaniti, i odnošaje samouprave u društveni i gradjanski život uvesti — gdi dakle slobodu učvrstit želimo, tamo triba čovika u crkvi i školi obražavat, što ako nečinimo sluge za samovolju pripravljamo, koji, negode ni Bogu ni čoviku.

DOMAĆI POSLOVI.

Zemaljska Rimokatoliko Autonomička Skupština.

U krugu Sboru 27. rice pravcem onog dila koje su izaslani Trojica sastavili 21. Stud. došli su do kraja

onog člana, u kojim se nite samouprave pravila. Imenovanje velikašah popovski — po Njegovom Veličanstvu obavljeno — i u buduće je kod. apoštolskog pristolja ostavljeno — i samo je prepirka povedena o onom obćilu — koje će osobe Njegovom Veličanstvu predstavljati, i dočim su jedni ovo pravo Biskupom prigoriti želili, ko Mayer Karla i Pados — drugi pak oto i na virne privesiti nastojali, ko Abonyi, Szilágyi i Babič, u tom se napose sjednali : — da onaj mali sbor kojiće osnovu za sustav Autonomički nitit — mnenje podnese — o ustanovljenju predlagajućeg obćila. U sidnici dneva 22. Studena razpravljalisu načela — koje se na odgoj mladeži povlače, tom prigodom je g. Babič izjavio želju : da se iz obzira obraženosti u djelokrug uprave Autonomičke uvuče i popovski i fratarski odgoj — čemu se protivili, Nadbiskup Haynald i svitovnjak Mayer. Posli toga pročitano je pitanje glede dobarah crkveni stavljeno. Na što dulje nitko nije progovorio, već kadje Preuz. g. Haynald izjavio : da će u toj stvari Biskupi, kaptule, i posidujući Redovi — skoro medju se vićati, i odnosno glede potribnog žrtvovanja kano početnici izraz učiniti, na pridlog g. Gajzago odbor je razlaganje te stvari odgodio. Ipak g. Szilágyia ponudjenim se našao primetit : da sboru nemože biti povoljno : što Presvitli Episkopat o tom pridmetu sad istom kani vićati, poklem je sbor scinio da će Presvitli Episkopat — o toj stvari do medjusobna sporazumljenja dospit, tim više : što mu mora poznato biti : da su okolnosti take, da se ono što po Autonomii shraniti želimo — ako se za vrime neogradimo lako izgubiti može, šteta je dakle na izkupljenje datuma po Autonomiu skupo vrime trošiti. Uslić čega je Presvitli g. Biro Sztatmarski Biskup, odputovao u Strogon da Prabiskupa skloni, da se označeno vićanje što prije obavi.

24. Studena. Veszelyia pridaje Erdeljsko Rumunske kath. Nadbiskupie moljbu pismenu — u kojoj istu — ko prije Rutheni — posebene Diecesanske skupštine, da i oni za zemaljski katolički kongres svoje poslanike odabrati mogu. Zatim je nastavljeno vićanje o načeli samouprave autonomičke — i to je odlučeno : da bude obćinski, okružni, Diecesan i zemaljski crkveni stol — prvi bi se neposridno — a drugi svi posridno birali, i po Njeg. Veličanstvu kralju Apoštolskom odobravalali — veća prepirka je povedena o tom : tribal jedan godišnji kongres usnovati — koji bi prama zemaljskog stola u tom odnošaju bio; u kojem stoji parlamenat prema ministarstva. Na poslidku odabrana je jedna nova Deputatia — koja će po ustanovljeni načelih samoupravu osnovati, u tu su uvrstili gg. Nadbiskupa Haynald, Veszelyiu, Padoša, Szennyieiu, Apponyiu, Fer. Zichyia, Bartala, Dim. Horvatha, i Virgiliu Szilágyia.

O čem se bave na Saboru ?

Pešta, 22. Studena. Predsidnik Preuz. g. Šomšić. — Prisutni gotovo svi ministari, sa svojim Predsidnikom g. Andrassyom, koji odgovara na interpellatie gg. Csernatonye, Šimonyie i Helflye, pa reče : da neima ustavne zemlje gdi bi ministari o krizah — van kuće pobudjeni — u zakonodavnom tilu govorili, dok se ove nisu sveršile : u ovom slučaju pak ovdašnje ministarstvo nikako nebi u stanju bilo — želju g. Csernatonia izpuniti — buduć da krizah nije bilo. Zato bi njemu pripadalo pravo : od g. Csernatonie — koji se u bližnjoj svezi s novinarstvom nalazi, pitati : koja su ona vrilah izkoji se crpile visti o takih krizah, koje se i njegove osobe doti-

čaju — dočim ministarstvu ove nisu poznate. Što pak g. Šimonyia i Helffya znati žele, to su stvari na koje se nebi moglo odgovoriti: da se prava diplomatska nepovridjaju, moli dakle kuću: da ga driši dužnosti, u pitanju crnog mora i Rima okolnosti odkrivat. Sve te izjave g. Ministarskog Predsidnika kuća je do znanja primila — premda dotični interpellanti — s odgovorom nebiaše zadovoljni. Zatim je nastavljena razprava o onom zajmu — kojeg je zajednički finacialni ministar na temelju zajednički novčani tražbah u 12 miliuna prvimenito sporazumljenjem obe strane monarhie finacialnih ministarah obavio. — Razprava ta veomaje važna bila: zato su stranke — najumitnie govornike na borište izaslale, livaci su pokušavali dokazivat: da je ministar finacialni zakon pristupio, ipak buduć nije zla volja u poslu bila, zato odstupljaju, od obtuženja, već samo izjavu snegodovanjem primaju, a desnaci su sve žile napeli: da ministara na čisto operu, zato su na sapunanje još i starog Deaka pozvali, koji je očitovao: da se na zemlju nemože teret nadavat bez sdovolenja zakonodavnog tila, al poklem se ovde izvanredni slučaj pokazao, da se ni Delegatione, ni kuća premda nisu zasidali zapitati mogli, ministarstvo je usilovano bilo: na svoju odgovornost potribni novac nabaviti, Delegatione će pak razsuditi — jesuli okolnosti tačke prike bile, i dali je novac zakonito uložen bio? Zestoka je bila borba — nije manjkalo ni velike buke, i dosta je palo riči, koje su srca ogorčale, al nije čudo — jel ovo pitanje se oko vrata Delegationah mašalo, koje Desna mora ne samo kano svoje čedo, već kao i jedini temelj, na kojim se osnovo sustav bitja monarhie braniti. Al ako će u te Delegatione prikolajtavci tako teško ulaziti, a magjarskog sabora livaci tako bezobzirno po njima lupati, u došastjem zasedanju mogu lako utoniti — i to jedno znamo: da neće biti slaviani, koji će ji oplakivati. 24. Studena govorio je g. Iranyia uz svoj pridlog i Deaku dokazati nastojao: da po zakonu triba da prije zakonodavno tilo zajam odredi i uredi, pa onda glede ukoristenja novca Delegatione vićaju, a g. Andrassyi odvratja: da se desna baš nemože hvaliti sa svoji talenti, kad njezini ministari nalažu porez Bachov i Schmerlingov. Zakonske postupnike uvode, po kojima se parbe bez konca vode, i zajme prave na železnice — koje neume uporabiti, o zaključku ovog govora posli tridnevne prepirke prišlaje kuća na glasanje, koje je prvo Zsedenyiev pridlog s 54 glasa odbacilo i g. Wahrmana primilo, po kojim kuća čekajuć u stvari toga zajma od ministara obširnie razjasnenje prilazi na dnevni red.

Delegatione.

To je ono tilo — koje nadzira upravu sve Monarhie — to sačinjava sjedne strane Ugarska a s druge Austria — zakonodavstvo od obe strane bira Delegatione — t. j. poslanike iz svoji nidarah — ti se svake godine izkupe, pa magjari u svojoj — a Austrianci takodjer u svojoj sidnici, razabiraju zajedničke poslove: navlastito što se tiče vojništva, novca — i trgovine — što triba na trošak zajednički te Delegatione odlučivaju, dakle proračune i zaključne račune prigledaju, ove godine 24. Studena sastali su se u Pešti i Magjarska je odabrala — sebi Predsidnika g. Bitto a Podpredsidnika Belu Venkheima. Takodjer i Austrijska Delegatione glasalaje sebi za Predsidnika u g. plemiću Hopfenu, a podpredsidnika — u knezu Jablonovskyyi, posli su birali svoje peronoše, i izaslali sbore kojima će predloge ministarske na prigle-

danje poviriti. — Važne su stvari koje će se na njev stol polagati.

Delegatione će razgledati zajedničkog ministarstva ponašanje u franceskoj borbi — i povedenom iztočnom pitanju. Uprava zajednička košta će 100.379,568 fr. Carina će od tog troška zakriti 12.199.700 fr. dakle ostaće na teret zajedničke blagajne 88.170,868 fr. u koju triba da ugarska unese 26.453,960 fr. na opravu vojničku izkaće od Delegatione 60½ miliuna, tišitse možemo tim: što nećemo morati svu tu svotu jedne godine izdimati, naravno samo tako — ako plamen rata nebukne.

NOVOSTI.

— **U Sboru 25-e** za osnivanje sudnicah, i njevih mista izaslanom, Desnaje predstavila, 75. sborni i 315 okružni sudišta.

— **Troškovnik vojnički** u našoj Monarhii prije 1830 sačinjavoje 40 — 45 miliuna, odte do 1848. god. 58 miliun 1848 — 1861. potrošenoje 2000 miliuna, odkud na pojedine godine dopaloje do 167 miliuna. — Posli 1859. na zapovid premilostivog Vladara osnovanaje jedna komissia koja je redovni militarski trošak godišnji — na 85 miliuna ustanovila — al ta svota nije potribe zagojatila. Zato se svake godine povećavala. U Francuskoj od takog troška spada na jednu glavu 10¼ franka ili s agiom 5 fr. a. vr. u nimačkom sjev. savezna 2½ Talira = 4 fr. kod nas jedva 2 Talira, pa ipak je naš vojni najskuplji, jel uprava je vrlo zapletena.

— **Iz Londona**, po francuski visti javljaju: da je Španjulska na sve strane uzrujana, republikanci, i karliste hoće vladu da prisvoje.

— **Talianski kralj**, još se nije odlučio u Rim unići.

— **Prostačina** koja se po Talianskoj izkupila i po Rimu razlila — grdi Papu i Njegove Dvornike. Dakle pod žeslom kralja Talianskog takose zidja sgrada nezavisnosti našeg svetog oca? Al poslanici raznih Dvorah u Rimu namistjeni, izjavilisu Ravnatelju La Marmoru: daće u buduće odnjeg odvid izkat ako se te pogrde ponovile budu.

— **Crnomore** je Inglezom zacrnilo — u ministarstvu se pokaziva razdor.

— **Ruski Listovi** izazivaju svojih bogataški patriotah rusku veledušnost, da se žrtvuju miliuni za oživotvorenje morske flote ruske.

— **Prusom se** nedopada, što se Paris neće da pridaje, već naprotiv sve veće sile izvija. No barem će ji franceski duh malo upitomit.

— **Turčin se** ozbilno na rat sprema, pišu da je nakupio 470,000 redovne vojske — a s Baši Bozukom gotov je silu od 600,000 na menjdan izvesti, i tako misli da bi navalu pridržao — ma bi se odkoje strane pomolila.

— **Ruski ministar** sakupio je novinare oko sebe, i Cara želju izjavio: da se prusa sirovom rukom nedoticaju.

— **Bismarck se** prid sjevernim parlamentom ogradjuje proti skrovita saveza prusko ruskog, i veli: da je to potvora franceska ili inglezka.

— **Pruga Segedin** Subatica Zomborsko osička 1-og prosinca će se otvoriti. Da srić na vidika!

— **Thionville** tvrdjava franceska pridala se Prusom.

— **Medju Domartu** — i Bretonneu bila je bitka, tu su Pruse mlatili — znatan je gubitak.

— **Bečko ministarstvo** nije svoje muke primučilo — nezna se — dali je za život ili za smrt.

POGLED U VILAJET.

Da je g. Gortschakoff svojim diplomatskim okom vidio : da će se po Dopisu od 30. List. kojim se odriče na dalje nositi spone na ruke morskog ruski silah nametnute rat izleći, koji bi mogo i Rusiu uplesti — sigurno bi izčekao po nju pogodnije vrime. Jel dok se ne utaloži onaj silni nutarnji pokret u pučanstvu, kojise prilazkom iz feudalnog stanja u građansko moro pokazati — donle nije probitačno, da se snuju spolašnje tegote. Na dalje Rus i to znade : da ako ima Austria — nezadovoljne Cese, koji se tim hvaste : da Rusu prijatelje, ima i on Poljake — koji netaje : da su neizmirljivi dušmani Rusa, poklem već i tako neimaju šta izgubiti, buduć da jim je sve Rus oteo što jim je drago milo i skupo bilo : oto je jim viru, oteo je jezik, oteo je imanje.

Al Rus je naprid znao : da one Vlasti, koje su i svaki osin nadaleko od sebe odstraniti nastojale, da kakogod na nji tko nepotvori : da nisu neutralne, ni u kakvim načinu neće mač iz koricah izvući. Nerazmatrajući ljudi, običaju samo gledati kako vatra u drugom sokaku pali, no da će ta ista i do njeve kuće dospiti, na toliko njeva pamet nise iztezala, ko izgubi ljubav prama izkrnje — na taj se pomete i na putu — kada svoje rodjeno dobro traži. Znao je i to Rus, da je u Turčina uvijek taki Vezira bilo : koji su u Haremu srcom i dušom omekšali, ti vole u miru se ljuljati, nego u krvavom ratu se potucati ; znao je dakle Rus da će Turčin još Vlasti zamoliti : neka bi izvolile : u blagohotno razmatranje želje Ruske priuzeti, pa sriedstva tražiti, kako bi se te mogle izpuniti. Tko bi mislio o ratu, kad g. Gortschakoff 20. List. Brunova ruskog u Londonu poslanika tako lipo naputjiva : kako će uviriti Ingleze da su njevi nazori glede iztoka uvijek se prijateljski sastajali. Ovi se kod Rusa ni danas ni su prominili, već žele da Turska ostane cila i zdrava. Al ako je kakva bolest napane, po čarobii kršćanski narodah, to Rusia nemože dozvoliti : da se ovi po svojoj — već po volji Europevski Vlasti namistjaju — zato se mora u naprid postarat : da za onaj čas nebude nespremljena, radi čega, je usilovana svoje sile na crnom moru ovećat. Dobro će biti narodom iztočnim i južnim zabiložiti ; da Rusia neidje za tim da se oni oslobode, već za tim da kakogod veću slobodu, i nezavisnost nedobiu, no što jim je Rusia naminula, i danas još boli Rusii : štoje — Srbia stalnu dynastiu u Obrenovići sebi izprila, i štoje Rumania pod jednim gospodarom sva ujedinjena, pa mnogim slobodam po Porti nadarena — to Rusia nemože s gledat : da se na njezini granicah nezavisne države snuju, jel bi tima moglo doć u pamet : da se sjedine pa se opru naporu Ruskom vele slave iztočne.

Na zapadu, Janus neće da mira lice okretje, govore o nikoj osnovi Inglezkoj : da Elsass-Lothringa — i priko Reine od nimačke strane jedno dilo neutralnim se oglase, pod zaštitu Europevsku postave, tvrdjave se poruše, i carinare od obe strane po ove krajine unište. Al ogorčane stranke neće popuštati, jedna nije rada iz ruku izpuštati, štoje svojim nazvala, a druga svoju didovinu nimcem prigorit nije kadra, dakle gdi se sastanu tamo se biju i medjusobno ubijaju, veća bitka teškoće nastati, jel kako se vidi — Loarska Franceska armadia

izčekiva izvalu parišku, da može pruse iza ledja napasti, zato ove pod odjam Manteufela, Vojvode Fridrika, i Meklenburgskog Hercega od navale su odustali i na obranu si poredjali. Drugi pak tvrde da Prusi nemogu raznati položaj Loarske armadie — koju stari Paladines umno vodi — pa sudar obilazi — dok mu se momci neuvizbaju, neće to biti francuski Fabius Kunktator, kojiće po nepristanom nazlabanju svoje mladice na barut naviknuti — saski vojnici nisu baš u izkrenim pajtašluku s pruskim, a Bavarci — mal ako se nebi volili s prusi tući uz francuse. Ej da nebi Sedana i Metza — dosad bi sunce francesko već prosjalo.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 18. Studena** (u petak). Mi danas stojimo na pragu veliki i važni događaja. Rusija koja je u svojoj Noti — zvaničnome pismu — od 31. Listopada t. g. Turskoj pa i ostalim europskim velesilama očitovala „da nju pariski ugovor od god. 1856. više ne veže — niti će se ona u buduću po tome vladati“ postavila je Europu u niko grozničavo stanje i svaki radoznalo čeka, kakve ćedu se posljedice od tuda izleći? Niki tvrdu da je rat na pragu, drugi kao da čuju na Varni i Dobručki već topove rikati, a treći opet držu da vatra već gori na našoj glavi. Ma kako ova stvar ispala — nas mora i triba ovaj spor da interesuje, po državnim, a i po jednoplemenim odnošaima.

Po državnim odnošaima mora nas se ticati za to : što je naša država takodjer jedna od onih potpisanih sila na gornjem ugovoru od 1856. koja cilost turske države jamči — pa kako je naša vlada od nikih 14 — 15 godinah u tešnju svezu stupila sa Turskom, i u tome vrimenu ne prestano potpomagala ovu ; to sad mora ona, ili tu sljedstvenost — consequentiu — i na dalje tirati, ili ovoj ledja okrenuti !

Mi bi svakako ovo posljednje priporučili našoj vladi.

Pogledamoli desno livo, moramo uviditi dasmo okruženi sa plemenima, koja najbliže stoju velikoj većini naših državljana, pa kad bi naša vlada i na dalje tirala tu krivu politiku prijateljstva sa Turskom, to bi naravno morala postati ne prijateljem svijuh okolnih narodah u susedstvu — komšiluku — našim, pa tako i nas samih — a kuda bi to onda dovelo ? svaki ioli malo razborit čovik može uviditi, da bi to propasti naše mile domovine vodilo. Za to ne možemo virovati da će naša vlada slušati na glas lažnih apoštola čivutskih, koji su za novce i našeg spasa Isukrsta prodali, i koji po svojih novina laž razturuju da u slučaju rata izmedju Austro-Ugarske i Rusije, da bi ovaj rat najpopularniji (prijatni) bijo kod nas.“

Kad znamo da ne prijateljstva Ruska sa Turskom samo za to bivaju, što ova prva želi osloboditi narode hrišćanske, odnosno Slavene, izpod jarma turskoga, koja i nas svijuh ne samo jednoplemene i jednokrvne braće, već u obšte kao slobodnih ljudi želja triba da bude. Onda ne ponjamo, kako može još takovih ljudi biti na svitu (kojima vrane mozak nisu ispile) koji neprijateljstvo našoj vladi „prema Rusiji i odnosno slavenskima narodima koi pod jarmom turskim stoje“ priporučuju. Znaduli ti ljudi, da sve od vrimena II Katarine, dok je Austrija u prijateljstvu sa Rusijom stajala, ovu posljednju nikad glava zabolila nije, a odkad se od Rusije odibila i ovoj

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 38-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

u krimskome ratu nevirna i ne blagodarna postala, sve-
toj stvari na traške idu i svaki dan manja i neznatnija
biva, a akobi se nesrićom sad opet u rat istočni ili bolje
reći u rat slavenski upustila i neprijateljski položaj pre-
ma ovome zauzela, to je koliko sigurno da bi njoj ovaj
korak grob doneo.

Naša vlada toliko je puta već očitovala da ona tira
politiku miroljublja, i možemo reći: da je ona do sad
to i održala „bilo to moranjem ili dobrom voljom? — ne-
ćemo da ispitujemo“ u naprid pak kakoće se držati?
idemo da vidimo! ali na svaki slučaj, prija nego stobi se
u kakvu radnju upustila, mora imati prid očima raspolo-
ženje svoga naroda, jer bez dobre volje naroda nema
rada ni napridka, a ako se bude osvrkala na pravu volju
naroda, to sam uviren da će iz svijuh grla čuti: „prija
svoga mir, slobodu i dobro uredjenje u zemlji“ pa onda
možemo biti jaki i spolja; a narodima na jugo-istoku
triba ostaviti da mogu sebe uredjivati kako hodjedu i
zlatnu slobodu neka sami sebi izvojuju. No Rusa triba
motriti da se ne umeša u istočno pitanje na štetu jugo-
istočnih narodah, pa u dobrom i mirnom odnošenju sa
Rusijom mislim da Austro-Ugarska može ovu cilj pos-
tignuti.

Kakav će položaj u ovome spornome pitanju Srbija
zauzeti, i dali će ona mirnim putem Bosnu i Hercego-
vinu sebi pridobiti moći? kao što se u Beogradskim me-
rodatnim krugovima misli! zavisiće dali će istočno pi-
tanje mirnim ili ratnim putem se dokončati — svršiti —
u prvom slučaju sigurno neće moći Rusija na istoku ni-
šta šćariti¹⁾ u posljednjem će ribu po mutnoj vodi loviti.

Mismo ako se dobro sćaju naši štovani štoci, dob-
rima unaprid ovo stanje „na ovim mistu“ navistili, i sad
imamo samo to da dometnemo: Bog zna, al za kratko
vrime može istok — i cila Europa u vatri ogreznuti.

Iz ovoga gornjega slidi, da rani cina vrlo skače i
da ovu trgovci jako uzimaju; prodja bi bila vrlo velika,
da su putevi dobri i opravljeni, o kojimaćemo jednom
drugom prilikom više govoriti. Za sad samo to velimo:
da se u srid varoši može čovik u blatu daviti, i da nije
naše varoško poglavarstvo za vridno našlo jedan kom-
adić od nikih 500-o dužine od željeznice — gvozenoga
puta — do glavne pijace napraviti, di hiljadama kola na
dan se promeću, a po najvećem blatu moraju da idu —
— a zašto? za ljubav nekoliko krajcara više — što bi
morala naša varoš izdati, nego ovako kao što se samo
misli (!) zaštediti. E pa da se to onda ne može nazvati,
mudro i pametno? valjano i spasonosno?! Al tako to
svuda biva, di se misli (?) uštediti kpajcaru — novčić —
a posle se izdaje forinta.

Cinjenik Peštanski. Posljednjeg diela prošaste
nedilje — prodaja rane nije bila živana, i 5—10 nov. je
izgubila.

Vuna. 1500 odnelisu, češljaste, jednostrižne za čoju
400 m. na stranu, 500 m. o sridnje i lošie češljaste —
rackaste 500 m. našinci — cina neprominjliva.

Svinji. Mnogo se upotribuju, cina jim se ipak ne-
diže 280—360 funt. 25—27½ nov. ima još 28,447 kom.
— **Repeca** 14—16 fr. 150 funt. prve vrsti 17¾—18 fr.
— **Ulje** čistjeno 32 fr. — **Pogače** 3 fr. 10 nov. — **Spi-
ritus** 51 nov. — **Mast** slabo traže — ubilježena cina —

¹⁾ Zadobiti.

brzo pridana 39—39½ fr. s. sudom. Za Studen. Prosinac
37¼ fr. bez suda. — **Jabanska** ukvarena 36—37 fr.
dobra 38—39 fr. iz Srbije 37 fr. — **Slanina** ubilježena
cina s jabane: 32—34 fr. nova 32 fr. Varoška zračna
38—39 fr. dimljena 42½—43 fr. — **Loj** 32—32½ fr. —
Suve Šljive. Prve vrsti 11½ fr. druge 11—11¼ fr. u
žakovi 10½ fr. iz Srbije u sudovi 9—9½ fr. — **Med** cid-
jen 29—30 fr. istu. — **Vosak.** Iz druge ruke 14—15 fr.
na stranu. **Šišarice** prodali su sto veliki mirovali = 4
vike — po 15 fr. stare 12½ fr. za ugarske prve vrsti
žele 19 fr. treće vrsti 10—11 fr. — **Diteljina** stara po
30 fr. nova 30—31 fr. crvene nisu još doneli. — **Šljivii
pekmez** 11½—12 fr. — **Varivo** traže bili krupni grah
4 fr. 85 n. konapl. sime 3 fr. 15—30 n. 60 funti Bečki.
— **Orase** 10½—11 fr. — **Paprika utučena**, dolazi
svake nedilje 15½—20 fr. po razliki — cila za sad neima
prodaje. — **Sirove kože** nalaze kupovce. Ovdasnji tvo-
rinari su mnogo kupili teške nimačke i bavorske: 85—92
fr. lakše 80—82 fr. Hamburgske usoljene varoške 32—34
fr. po mažu. 5000—6000 komadi škopčii koža prodalisu
2 fr. 20 nov. 2 fr. 45 n. po par, bosanske 120—125 fr.
Srbske 128—130 fr. Rumanske 95—105 fr. 110 fr. ovčie
i kozie 170—185 fr. Srbske kože 130—150 fr. golušarke
85—110 fr. jagnj. 90—105 fr. = 100—2 nadometka. Či-
njene kože. funtaške 40 funt. 115 fr. maža težlje 115—
118 fr. Terg. 35—40 funt 115—116 fr. težlje 117—118
fr. nimačke 25—30 funt. 112—114 fr. — **Inglezke** niže
vrst. 86—88 fr. po mažu. — **Blanke sridnje** 112 fr.
finie 115—118 fr. naravno svitle 145 fr. — **Spolašnje**
11—12 funt. kravie 150—195 fr. maža 11—13 funt. ra-
pave kravie 155—175 fr. 6—7 funt. rapav. Pittling 165
—185—190 fr. crne kravie 165—180 fr. crne telećie
250—260 fr.

N A Š A Č I T A O N I C A.

GAZDALUK.

Kommasatia Razdilba zemaljah.

Prije nego što bi naveli one razloge: koji triba da
svakog čovika sklone na razdilbu: razkomadanje i uje-
dinenje, da se odstrane i one prepone, koje ruke i
volju poljodilca vežu, protrestćemo one uzroke, radi
koji se ljudi uztrućavaju, od tog, po svaku obćinu naj
znameotijeg koraka. Iz medju kojih prvi smo već gori
označili; kada smo obhadjanje spajinsko, opisali al toga se
odsele već netriba bojati, premda buduće diobe — koje se
spajiluka netiču, sami će poljodilci — pod županijskim
nadzirateljstvom obavljati.

Jedno je samo važno od čeg mnogi zebu, vele: da
zemljišta nisu podjednaka, dakle Petru može dopasti
sva zemlja podvodna, piskovita, slatina ili ilovača. To je
istina — samo što toj nepovoljnoj okolnisti — poljodilci,
ni sad nisu ubigli, jel ima ji dosta koji traljave zemlje
posiduju, dok se drugi na plodnima šire. — Zemlja na-
slana u sebi nije hrdjava samo triba uvižbat, šta valja
u nju sijati, a Slatinu koja se u manji komadi pokaziva, i
koja samo dobru al i to ridku travu plodi — iz računa
se izostavlja, druge pak zemlje mudar poljodilac sve
znađe opraviti, a drugćije o razdilbi ta razlika nakoli-
koje čovičji moguće, obićaje se izjednačiti, i to je po kla-
sifikaciji, kada take zemlje u četverokatni fati raztu,
istina da ta naknada nikad nije po sebi podpuna, al

druge stvari, koje se po slobodi zemljišta dostignu, tolike su važnosti i koristi za poljodilca : da se ta jedna okolnost mora onima pokloniti. O čemu da se ljudi uvire, najbolje take pitati, koji su diobu već obavili. Naravno u razgovor se valja samo s takim poljodilcem upuštati, kojije marljiv, pa ako ga upitate : bili pazario svoje zemlje s onim koje ga su još u više komadah razdijeljene, sigurno će te odgovor dobiti : da svoje ujedinjene ni onda nebi iz rukuh svojih izpustio : akobi mu se razkomadane, s nekoliko jutarah naknadjene ponudile. — Sloboda već je u sebi neizplatjena.

Poznajemo taku obćinu : di su zemlje na jednom kraju piskovite, a na drugom crne — ljudi se bratinski namirili i podilili, pa sad za 10 - 12 godinah, takosu u imovini narasli : da to sve druge obćine na njima opažavaju, čemu nije drugi uzrok, već štoje svaki gospodarom od svoje zemlje postao.

Ni to nije mala stvar što se navadja: da se i od leda valja bojat, koji pramenom idje, pa kad jedan komad potuče, drugi se zaštedi, dočim u jednom komadu drugađ svu sitvu satare. Ipak bi na to lako bilo odgovoriti : da se od Boga nije vridan čovik učuvati, al dostaje zabilježiti : da ako me ma u koje doba godine led potuče, ako mi je zemlja u jednom komadu, još za istu godinu mnogo se može naknadit, po umitnom poljodilcu, što se na razkomadanoj zemlji neda izvesti.

Al ako baš tko želi da se velikoj šteti ukloni, ima zavodah, kod koji može svoj plod osigurati, led je ko i vatra, šteta je jednaka bila zemlja u jednom, ili u 10 komadah. Stravese gdi koja bratja salaša, i sbog toga : što vele — nastanu dvi¹ kujne, pa se mast i kruh dvostruko troši. Al ona bratja neka spodobe volare koji na pokidanoj zemlji oru, s onima, koji na podiljenoj oru, pa će takim viditi : da je ovde dosta dvoje svinja zaklati kad tamo ni četvero nedotiču, tamo valja gotovu slaninu i meso iznositi, kad se ovde može izmiriti, pa svašta skuvači, što je uvik jeftinije, nego mesom ili slaninom se hraniti, na salašu gazdarica spravlja, što ako nije kadra učiniti — a ono se može jistbina po konventii urediti, što se bez salaša neda oživotvoriti.

Nikoji pak i kršćjanske razloge navadjaju, pa vele : sad na obćoj paši i onaj čovik može živinu podhranjivat — koji ni pedlja zemlje ne posiduje, a kad se u jednom komadu izdade, onda siroma čovik nema di da svoju živinu napase. Toje vrlo lip obzir — nakolikoje iztinit, samo što ljudi već zdravo iztraživaju ko može ili nemože živine na pašnjaku izdržavat, al baš ako nam je do tog, nitko nam nezabranjiva, od svake sessie po jedno jutro u obćem pašnjaku za svoje i tuđe živine ostavit prostora kuda će se izšetat, uz ovo i to valja zabilježiti : da bi to samo još koju godinu trajalo; jel poklem se i za pašnjak porez platja — a obći trošak razte, posednici počimaju pitat, čije živine tamo pasu, i to jim nitko neće priktratit : da samo onih živine tamo napuštaju koji zakonito pravo na to posiduju.

Znamenit je i to razlog : što se glede obraženosti napominje, vele : kad je zemlja nerazkomadana, onda se živine u čoporovi, govedah, i argelah čuvaju, i dica kod kuće da prase i tele pričuvaju, nezaustavljaju, dakle obraženost može boljma napridovat, što da je tako istina, košto se navadja, valjada nijednu rič nebi smili o diobi progovoriti, na toliko želimo obrazovanje našeg roda; al to nije u tom razmirju istina, jel siromasi i tako nestaju po salaši već po selih, — imućniji mogu samo ako

hoće svoju dicu škulariti, ta starie i van toga triba kod kuće ostaviti — dioba još nije nastala pa žalibože uvižbalismo da ipak mnogi trpe dajim se dica po sokacih vijaju, a u škulu ji nešalju.

Al prijatelji čovičanstva nadalje misle, da uz sandanji položaj zemaljah i to vojuje : što se ljudi u skupus učeni, izobraženi i pobožni više doticaju, pa postaju obraženi — uljudnii, čudorednii i pobožnii. Na štoje dosta zabilježiti : da mi poznajemo više mista, di je dioba srično ovršena, pa u poslanom danu više virni pohadjaju kuću božju, nego oni nediljom koji se neće da dile. Mislimo da vižbanikom nije izbiglo iskustvo : da je pobožnost i čudorednost istinitia izkrenia, i stalnia kod seljakah koji u škuli nauke sabiraju, a nediljom rič božju pomnjivo slušaju, ako se u poslone dneve i po salaši vrzaju, kripost ne vežese mistu, već duši i srcu

Napokon u obzir triba uzeti obću sigurnost, i obćinsku upravu, ova vele daje lakša, a sigurnost boljma uredjena, ako dioba nije izvedena. Netajimo da su ovo razlozi važni, i temeljnog razmatranja dostojni, budući da je svrha društvena života osiguranje osobe i imovine, koja se samo zakonitom upravom proizvadja. Al kad ovo pripoznajemo, nemožemo uviditi : kako bi uprava ili sigurnost o tom zavisila, u kakvim se položaju naša zemljišta nalaze, kad mi poznajemo više taki pa možemo kazat najviše zemaljah; gdi sela i nema već samo gradovah, a poljodilci svi razštrkani na svojih zemljištah stanuju — i dužnismo istini očitovat : da je sigurnost osobe i imovine dobro osnovana, a uprava ni malco nije pričena. Budući da ove stvari po naravi okolnosti moraju biti različite pa kako se okolnosti pokazivaju, tako se mora snovati sigurnost i za upravu sridstva upotribiti. Dakle svi ovi razlozi koje smo svistno naveli, premda njevu važnost netajimo, nemogu nas obustavit: da ne izjavimo našu vruću želju o diobi — tojest kommasatii — razdilbi, razkomadanju naših zemljištah, i to tako : da se svakom svoje na jednom mistu izdade — bio atar naravi kako mu drugo — samo neka se klasificatia — t. j. ocinenje svakog komada svistno izvede, ondase neće ikom nepravda učinit, ova naša želja nije izprazna, već je po najvažnii razlozi rođjena. (Slidi.)

Bunjevačke i Šokačke divojke.

„Nema slasti bez prasice,
Nit lipote bez Šokice.“
Isto tako i Bunjevka :
Krasna ti je, lipa svaka !
Kojoj nema blizu para,
Puna ti je divnih čara? ¹⁾

U 30. broju naših Bunj. i Šok. novinali čitajući čudni nacrt o lipoti naših krasotica pod naslovom „Bunjevačke i Šokačke divojke,“ sestrična ljubav, ljubav rekoh naših lipotica i lipota roda nam kćerkah potaknu me na to, da se stavim njim na obranu, nu s razlozi i poučnimi ponukami.

Da su se u tom članku navedenoga grdnoga i ubitačnog strašila prihvalile naše divojke, čisto nebi virovao, da onako iskreno i žalovito neopisuje poštena bunjevačka duša. A jeli to u istinu, da su nam divojke postale poslušnimi robkinjami toli grdne strasti i otrovne zablude, onda nam prva, najsvetia i narodnjim nam poštenjem

¹⁾ Čar znači zanimivu lipotu (būbāj, varázsz.)

skopčana dužnost, da tu našu mladež na toj šarovitoj stazi života što prije, odmah zauzmemo pod zaštitu mudre opreznosti, čuvajući ju od te kužne bolesti. Iskustvo nas u tom pogledu opominje i kazni, da se zbilja imamo razplakati po svojoj krivnji na toj nesrići. Narodnje nam zapuštenosti posredni i neposredni čimbenici opletoše toli okrutni bič, s kojim se sad sami bijemo, a mi u tom nesnosnomu bolu vičemo : pošteno nas srce ubija.

Nu pitam ja naše otce i one, koji bi imali biti rodom osrećitelji :

A zašto nisu u mladeži nam postavili i učvrstili kripost, koja bi na sklizkoj i toli šarovitoj stazi života bila pravilom i stražom, koja bi pazila na svaku misao, ponašanje i dilo mladeži? Zašto nisu mladeži nam uz gojitbu otvarali joj oči, i doveli ju do svitlosti svisti, poštenja i ćudorednosti? - Dočim sad svi kušamo taj gvozdenom rukom skovane sriće plod, nesmije nas to zaplašiti, već podbosti i na rad potaknuti.

Vi roda mi lipe kćerke! k vami se obratjam, k vami upravljam ove redke želeći s vami se porazgovoriti, kanoti bratac sa sestricami svojimi. Niste, niste vi tako žilova i otvrdnuta srca, da nebiste vi k srcu primili glasa, koj vas ozbiljno iz drimeža budi, diže i vodi k velebnosti duha i plemenitosti srca. Kanogod što vas bratac sve u duhu miluje i pri srcu nosi, isto tako volio bi vas skupljene viditi u jednoj vidljivoj školi, da vam od srca kažem, kakve bi vas zbilja u životu volio viditi.

Evo javne i crne tužbe na vas, da vi grišnima rukama oskvrnjujete si na licu lipotu Angjeosku. A jao-Zar niste nikada čuli što vam govori sv. Jerolim : „Divojke, — koje si bile i rumene (pocrnio Bog da!) lice, ... ovakove se, reć bi, nude na prodaj, da upropaste sebe i druge. One su kuga, otrov, koj truže i mori.“ Ovakove divojke imaju crnu i kosmatu dušu, premda su lipe bile, a licem gladke, kao što i labud crno ima meso, premda se belim perjem kiti²⁾. Nu želite li vi zbilja biti lipe? Evo dakle ja vam pružam najsigurniji način, po kojem ćete u istinu biti i to vrlo lipe. Cujte!

Jelena, sedamnaest godišnja divojka zapita ličnika (doktora) : „Gospodine, neznate li način, kako bi čovik uvijek lip ostao?“

Ličnik. „Toga neznam; nego znam, kako možeš ostati dugo lipa i uvijek ljubezna.“

Jelena. „Pravo? Kažite mi to samo gospodine ličniče! Je li moći dobiti u likarnah (apatekah) ovakove vodice?“

Ličnik. „To si možeš kod kuće pripremiti sama, netreba ti likarne.“

Jelena. „Tim bolje, no kažite mi brzo!“

Ličnik. „Da čovik ostane dugo lip, a uvijek ljubezan, dvoji je za to način, nevinost naime i kripost.“

Jelena. „Vi se šalite!“

Ličnik. „Nešalim se! Jer ima li što krasnijega, i što milijega na svitu, nego izraz nevinosti i kriposti na divičanskom licu? Ako ga pako nagrde strasti, uzalud onda sva mazila, rumenila i bilila skupa s vodicami. Pige se dadu izprati s lica, no nikad se neda izbrisati mladeži iz oka znak izgubljene nevinosti.“ Nevinost je dakle ono čisto zlato, odsiv lipote angjeske, s kojom vas dariva mila ruka Božja, po kojoj u istinu, da budete dušom i licem lipe pred Bogom i pred ljudmi. A to potvrđuje i sv. Grgur Nisenski kada veli : „O kako je lipo lice one duše (divojke), koje istina nije nakićeno biserjem i dra-

gim kamenjem, nego sjaje prostodušjem, čistoćom i nevinostju.“ Posl. 22. 11. veli. Nevinostju duša omili Bogu. — Dakle vi divojke! Želite li zbilja licem biti lipe? A vi samo gledajte prije svega, da budete srcem i dušom lipe, jer čim budete lipše u duši, tim ćete biti lipše u licu. Kanogod što rujna zora rumenilom svojim obliva planine, isto će vam tako onda i nevinost zorom života vam rumenilom svetim oblivati mlado i zdravo lišće. A i kako ne? ta vi ste mi već od naravi lipe, što vam mnogo zlobno oko to i navidi (nenavidi) Vi mi živite većinom u okrilju prirode, koja vam svojim zdravstvenim blagom mnogo k tomu pripomaže. Vi ste mi većinom tilom visoke zdrave i jedre, a licem pune i rumene, da vam čisto od zdravlja puca. Indi netreba vam belila, rumenila i kojkakvih paklenjačkih trovilah! nego samo prigrlite kripost i čuvajte to prirodno vam blago, pak će vam se lice poput ruže rumeniti i cvasti cvitjem dopadnosti i milinja. Tako će vam istom bratac ponosno reći u oče zlobnjakom :

„Nema slasti bez prasice
Nit lipote bez Šokice,
Isto tako i Bunjevka
Krasna ti je, lipa svaka!
Kojjoj nema u tom para,
Puna ti je rajskih čara.“

A što da rekнем o gizdavom odilu, osobito o skupocenoj nošnji bunjevačkih divojakah? Ta nošnja, skupo ruho, jest plod prokletstvom udarena stabla, kojega najviše bunjevački narod kuša. Tko nezna i nevidi? kolikaje to sramotna i ubitačna bludnja, baciti se hotimice u otrovni naručaj gizdavog nagona, te postati plinom njegovog robljenja? Tko nezna i nevidi? da je baš prekomirno stanju i stališu nepristojno odilo, (nošnja, ruho) strmoglavlilo mnogog bunjevca t. j. obitelj u najernije siromaštvo, u skrajnu nuždu i dovelo do prazne prosjacke torbe. To nerazborito i prekomirno odilo mnoge je bunjevce (obitelj familiju) svukla, učinila golim te u skrajnoj oskudici prognala jih od nemila do nedraga. Il zar nije tomu tako?

Ded stavite se prolitjem na Dunav, i vidit ćete koliko silni bunjevac vrvi u Slavoniu; goni ga skrajna nužda t. j. u siromaštvo je pao radi svoje nerazboritosti : jer nije znao ili barem nije hotio znati (kao što reče Poštenjaković u 32. br. nasih nov.) „izračunati — izmiriti,“ t. j. nije hotio znati, da je bolja štednja nego radnja; mnogi se tomu i kaje, al je kasno da se zaključa brava, kad uteče krava veli poslovica.

Ljudi trovrstnu plaćaju daću (porciu), a to : jednu linosti i bezposlenosti, drugu razsipnoj i taštoj kitnji t. j. odilu, ruhu, a treću vladaru.

Novi kojkakvi krojevi, gizdave nošnje i tako zvane mode, narodom i zemlji skoro više škode nego led.

„Nemisli divojko, da ćeš biti tim vridnija, čim više trgovcem iznosiš novca; oni će obogatiti, a ti osiromašiti.“

Ako se budeš u mladosti odivala baršunom i svilom lahko će te stignuti nesrića, te ćeš pod starost hoditi kukavno gola i bosonoga.

Najlepše ti platno, koje si sama napredeš; najvrlija odića, koju sama sašiješ. Negleđa Bog na lipotu tila, nego na vrlinu srca. ¹⁾

Pa zato vas lipo i opominje sv. Petar : „Lipota vaša nebila izvanska, nestojala ona u umjetnom pletivu kose, ne u zlatnom nakitu, ni skupocinom odilu; nego bila nu-

¹⁾ Zaručnica Isusova 1. 14.

¹⁾ Isusova Zaručnica 1. 14 — 15.

tarnja; t. j. ako budete, srcem krotke, skromne i ponizne, to će imati vridnost prid Bogom.“²⁾)

Divojka po bogatom odilu izvrjava se ne samo ti-lesnoj, nego i duševnoj pogibelji. Jel opravljenim ti-lom osiromaši dušu, uguši pošten glas, postaje razcvatanim cvitkom, na koj sidaju leptiri, da u njem zametnu crve. A to! to da nevidja Boga?

„Sv. Atanaz pozva jednom u Aleksandriju neko-liko pustinjaka, da se s njimi posavjetuje o važnoj ni-koj stvari. Kad su pustinjaci prispili u grad, zgrne se množina ljudstva, da vidi otee pustinjake i blagosov si od njih izprosi.

Sv. Tamon zagleda medju svjetinjom ženu, koja je medju ostalimi najvećma sjala sjajnim svojim nakitom, te gorko propače. Zapitan, zašto plače? odgovori: „Ah s dvojega razloga: prvo boli me srce, što nagizdani ovaj stvor po širokom putu srne u vičnu pogubu, drugo, srce me boli, što se ja, kukavni starac, nečim toliko zdopasti se Bogu, koliko nastoji ona ugoditi grišnomu svitu.“ Di-vojkica dakle, koja je pohlepna tašte nošnje, upropastjuje si dušu, jer ju slidom slide grišni razkošnici goneći ju u ponor prokletinje.

Nu ne samo da takovoj divojci zloduh raznese iz-pred očih najejenije blago, nego i sama si razsiplje ime-tak, otčevinu; krade od sebe iste i strmoglavce hiti u naručaj siromaštva. A to joj nesluži na poštenje i diku niti je to preporuka srićna zaručenja (udatbe) nadom vridne zaručnice.

„Cir. perzijski kralj, kad se je kanio ženiti, dade razglasiti po svem kraljestvu, nek se skupe u glavni grad sve divojke, koje se ovoj nadaju sreći. I zbilja silno ih se sakupi mnoštvo; jedna bijaše od druge lipše odivena i bogatije nakićena. Kralj ih razgleda; nu nezdopadne mu se nijedna nagizdana. Napokon opazi od zada (poslid-nju straga) čednu, sramežljivu divojku, pristojno odive-nu, bez svakoga nakita. Pristupi k njoj, te dovedši ju za ruku predostale rekne: Jasi kanim uzeti, za ženu razbo-ritu, i čednu divojku, a ne tašto, gizdavo odilo.“³⁾ A tako i jest! Razborita, štedna divojka, biti će razborita i čuvar-na kućanica, brižna majka i pri svemu vridna gazdarica.

Ja rado vidim naše divojke, nu najradje u svom prostu ali čistu, stanju i stališu primjernu odilu, a ne u razkošnomu oviju, u skupocinu i suvišnom ruhu načič-kane, kano načičkane lutke.

Ta divojačka moda veoma se ugostila na bunje-vačkom ognjištu, gdi suši mnogim lonce. — A budeli se ta otrovna i propastna moda i dalje u narodu nam nje-govala? onda će nam sigurno bunjevački narod barem nižega stališa u neizbježnoj propasti naći svoj grob. Indi ako je tomu tako, kao što se sbilja dnevno osvidočavamo na oči: onda, ako smo toga naroda značajni sinei, ako nosimo pri sreću narodno nam poštenje, značaj i blago-stanje, prva nam je i sveta dužnost u suglasju makar težkom mukom i naporom čuvati ga od propasti, te vo-diti ga k svitlosti bistra razbora i zdrava razuma.

Bunjevac.

Utjeha.

Mila moja Anko	U burnoje noći
Ti ružice biela,	Spopali me jadi;
Tužan ti je vjenčić	Jer me radost biedi,
Duša moja splela!	A žalost nemladi.

¹⁾ I. Petri 3, 3-4.

²⁾ I. Z. I. 15-16.

Uviek mislim na te,
Tebe k meni nema;
Meni sunce pada,
Tebi noć se sprema.

Oj plakati Anko
Zahman biti će ti,
Kad me u grob ladni
Budu zaponieti!

A u toj zahmani
Grobu dodj mi reći:
Tu si srećo moja!
Tu i ja ću leći!

Tako ćemo Anko
Nas grlit se dvoje,
I tvoje će cvieće
Nić iz grudi moje.

Iz grudi će pupolj
Niknut djulistana,
Ovijat nam cvietje
Do sudnjega dana!

Blaž.

P R I P O S L A N O.

Poštismo sa više strana naručbine za „Bunjevački i Šokački Kalendar“ za god. 1871. dobili, to neča je na znanje ovima, kao i svima ostalima, koji žele naš „Ka-lendar“ imati, da je isti iz pod tiska izašao i da će do koji dan gotov biti. — Po tome ćemo odmah ovaj i ra-zašiljati.

Svi oni koji priko deset komada našeg „Kalendara“ ujedared uzmu, dobivaćedu uglavljenu nagradu.

U Subotici 20. Studena 1870.

Božidar Vuić,
kr. poštar.

CINA RANE.

Pešta, 29. Studen. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 25-35 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 10 — n. tisansko, najsb. tšk. 83 fnt. 5 f. 30-40 n. najb. tšk. 88 fnt. 6 fr. 5-10 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 5 fr. 30 40n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 6 f. 5-15 n. bačko. najsb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 25-35 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 75-80 n. Raž tšk. 78-79-80 fnt. vrd. 3 fr. 50-55 n. Zob tšk. 44-46-50 vrd. 2 fr. 30-35 nov.

Baja, 27. Studen. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 33 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 5 f. 23 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 4 f. — n. srd. 76 fnt. vrd. 3 f. 90 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 3 f. 20 n. srid. 75 fnt. vrd. 3 f. 10 n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. 13 srid. 63 fnt. vrd. 2 fr. — n. Zob najb. 44 fnt. vrd. 2 f. 13 n. srid. 42 fnt. vrd. 2 f. 7 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 2 fr. — n.

Najnovije.

Iz Brüssela — s pridržkom javljaju — koda bi se franceska Loarska armadia, već upravo Parizu krenula. **Okolo Neuvilla** povijali su Pruse s velikim gubitkom. **Iz Amiens**a pišu da su pruse s Bajonetih progonili. — **Pokretljivi** domobranci kod Bome su nadvladali Pruse. **Iz Tursa** visti govore: da je franceska vojska napada-nje srićno započela, i pruske čete kod Alensona natrag potirala. — **Pogovaraju**: da je nakana o primirju vi-ćati tako: da se Paris nenapominje. — **U Španjolskoj** vele da je sve mirno, Pitanje iztočno — rišit će se u kongresu, Rus, Inglez i Talian se već sporazumili, sad će pozvat Austriu i Tursku — kongres će održat u Cari-gradu, ili Beču.

Poruke uredništva.

Daljok: G. J. P. Računamo na vaše prijateljstvo. — Daljok: M. S. Porazgovorit će mo se. — Petrovaradin: Srćano vas pozdrav-ljam kano moćnog prijatelja. — Vukovar: G. M. J. Uredit će mo po zahtivu.